

MOD STRØMMEN

Professor: Mangel på faglærte kan være stærkt overdrevet

Af Iver Houmark Andersen | @IHoumark

Mandag den 19. juni 2017

Mange flere unge skal uddanne sig til faglært, lyder det fra fagbevægelse og politikere i kor. Men det kan meget vel være, at der om ti år ikke er brug for så mange murere, malere, sosu'er og andre faglærte. Til den tid kan et svendebrev fra 2017 være værdiløst, mener professor Bent Greve. Metal-formand Claus Jensen er uenig: Vores forudsigelser bygger på virkeligheden, siger han.

»Alt i alt må vi bare se i øjnene, at mange af os om ti år skal leve af noget andet end det, vi gør i dag,« siger professor og forfatter Bent Greve.

Foto: Iver Houmark Andersen.

Hvis man i dag uddanner sig til elektriker, industri tekniker eller sosu-assistent, kan man være næsten sikker på at få arbejde. Men om blot ti år kan det nemt være helt anderledes. I 2027 kan det være svært at få job som faglært, fordi robotter og computere klarer en stor del af arbejdet.

Den opsigtsvækkende udmelding kommer fra **Bent Greve**, som er professor ved Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv på Roskilde Universitet.

Han har efter mange års forskning i blandt andet samfundsøkonomi, velfærdsstaten og arbejdsmarkedet stort indblik i, hvor Danmark er på vej hen. Han har skrevet en række bøger og kommer her til efteråret med en ny med titlen '**Technology and the Future of Work - The Impact on Labour Markets and Welfare States**'.

»Om ti år vil nogle stå med et svendebrev eller en uddannelse, som er værdiløse. Deres kompetencer vil ikke være efterspurgt, fordi robotter, computere eller kunstig intelligens kan klare opgaverne billigere og bedre,« siger Bent Greve.

Han kommer med et eksempel:

»I fremtiden vil det sikkert blive sådan, at når man skal have malet store flader både indendørs og udendørs i forbindelse med nybyggeri, så bliver det noget, som robotter tager af.«

»Dermed skal malere have en bredere faglighed end i dag for fortsat at få arbejde. Eksempelvis ved at kunne noget med at styre robotter eller have viden inden for andre håndværkerfag,« forklarer Bent Greve.

Formanden for fagforbundet Dansk Metal, Claus Jensen, **taler tit** om manglen på faglærte. Han ryster på hovedet ad nogle af professor Bent Greves argumenter.

»Vi jo nogle, der en gang imellem kommer ud i virkeligheden og ser, hvad der foregår på virksomhederne. Vores forudsigelser bygger på virkeligheden og ikke på, hvad Bent Greve kan se i en eller anden krystalkugle,« siger Claus Jensen.

Ham og kritikken af Bent Greve vender vi tilbage til, for Bent Greve har flere eksempler på grupper af faglærte, som er truede 'arter'.

“ I detailhandlen vil der uden tvivl forsvinde rigtig mange job.

Bent Greve, professor ved Roskilde Universitet

»Chauffører bliver der mindre og mindre behov for. Med udbredelsen af selvkørende biler og droner til at bringe pakker ud vil en masse chaufførjob forvinde.«

Faglærte ekspedienter er også en truet 'art'.

»I detailhandlen vil der uden tvivl forsvinde rigtig mange job. Det vil blive sådan, at vi fremover selv tjekker ind i butikkerne og så bare betaler digitalt, når vi går ud igen. Om natten vil robotter fylde varer på hylderne og fortælle lagrene, hvad der skal leveres mere af.«

Hotel: 90 procent af personalet fyret

I Japan ved storbyen Nagasaki ligger **Henn-na Hotel**. Her bliver man modtaget af robotter i receptionen, og det meste af rengøringen klares af robotter.

Computerstyret dinosaur er receptionist

VIDEO: [Se Youtube-video fra Hann-Na Hotel](#)

»Ejerne af hotellet påstår, at de via automatisering har reduceret størrelsen på personalet med 90 procent i forhold til et tilsvarende hotel af samme størrelse. Det siger lidt om, hvor store ændringer, vi har foran os,« siger Bent Greve.

»Alt det arbejde, der kan systematiseres og deles op i små bidder, der kan vi godt regne med, at der kommer til at ske automatisering. Det vil blive overtaget af robotter, computere eller kunstig intelligens.«

Ifølge en opgørelse fra tænketanken Bruegel vil formentlig hvert andet job i Danmark i løbet af cirka de næste ti år blive automatiseret. Altså forsvinde helt eller blive markant ændret.

(Artiklen fortsætter under kortet)

HVERT ANDET JOB I DANMARK BLIVER RAMT AF **AUTOMATISERING**

Kortet viser, i hvor høj grad job i de enkelte EU-lande sandsynligvis vil blive ændret markant eller forsvinde på grund af automatisering i fremtiden. KIR på kortet og se andelen i procent for hvert enkelt land. Andelen for Danmark er 49,5 procent.

Hele grafikken er indsat sidst i pdf'en.

Hvorfor råbe op om mangel på faglærte?

Bent Greves pointe er, at det slet ikke er givet, at der er brug for at uddanne mange flere faglærte. Noget som ellers eksempelvis formanden for Dansk Metal, Claus Jensen, og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har slået på mange gange.

»Det er fornuftigt nok at lave fremskrivninger af behovet for arbejdskraft. Men det går galt, når man gør det mekanisk og går ud fra samfundet og teknologien, som vi kender det nu,« siger Bent Greve.

Han slår på, at forudsigelser om fremtidens behov for forskellige faggrupper er slået fejl flere gange.

»Før 2008 blev mange unge stærkt anbefalet at uddanne sig inden for kommunikation, for det efterspurgte erhvervslivet. Men så satte finanskrisen ind. Og for de unge, der blev færdiguddannet inden for kommunikation i 2012 og 2013, var ledigheden høj, og de havde svært ved at få job,« siger Bent Greve.

Et andet eksempel er, at daværende undervisningsminister Bertel Haarder (V) i 1980'erne skar ned på optaget til læreruddannelserne. Få år senere opstod der mangel på lærere til folkeskolen.

»Man skal passe meget på med at lave de her mekaniske fremskrivninger, hvor man tager udgangspunkt i udbud og efterspørgsel, som det ser ud nu. De fremskrivninger dur ikke, for med den accelererende teknologiske udvikling, så kommer forudsigelserne næppe til at holde,« siger Bent Greve.

Fremtiden kommer til at indebære, at rigtig mange af os skal finde noget andet at leve af, end det vi gør i dag, spår Bent Greve.

»De seneste ti år er der forsvundet omkring 80.000 job fra industrien, og de kommer aldrig tilbage. Den tilbageflytning, der sker af produktion til Danmark, indebærer sjældent ret mange nye stillinger, for det er ofte fuldautomatiserede processer. Alt i alt må vi bare se i øjnene, at mange af os om ti år skal leve af noget andet end det, vi gør i dag,« siger Bent Greve.

Tænk tank fastholder fremskrivning

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) udgav i marts 2016 rapporten med titlen '**Danmark kommer til at mangle faglærte – ubalancer på arbejdsmarkedet**'. Heri spår AE, at man i 2025 kan stå i en situation, hvor der 'helt konkret er ... risiko for, at vi kommer til at mangle omkring 70.000 med en faglært uddannelse'.

Medmindre der sker noget helt vildt, så kan vores fremskrivninger godt bruges.

Lars Andersen, direktør for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Men kan man med Bent Greves kritik overhovedet bruge sådan en fremskrivning til noget? Ja, mener direktøren for AE, Lars Andersen.

»Man kan i høj grad bruge vores fremskrivning, for vi har i vores prognose taget hensyn til en lang række faktorer. Blandt andet hvordan udviklingen har været historisk set. Men det er selvfølgelig klart, at du ikke kan bruge tallene med to decimaler på, når vi når frem til 2025,« siger Lars Andersen, og uddyber:

»Nogle går og tror, at disruption er noget helt nyt. Men vi har jo set masser af disruption i Danmark. Eksempelvis har vi jo næsten ingen vævstøtter tilbage, og tekstilindustrien er også næsten væk. Så medmindre der sker noget helt vildt, så kan vores fremskrivninger godt bruges.«

Disruption er ofte oversat til en markant ændring af erhvervslivet eller samfundsudviklingen.

Metal-formand: Professoren må ud i virkeligheden

Formanden for fagforbundet Dansk Metal, Claus Jensen, har svært ved at tage Bent Greves argumenter alvorligt.

Vores forudsigelser bygger på virkeligheden og ikke på, hvad Bent Greve kan se i en eller anden krystalkugle.

Claus Jensen, formand for Dansk Metal

»Alle fremskrivninger fra Danmarks Vækstråd, Finansministeriet og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at vi kommer til at mangle faglærte,« siger Claus Jensen og fortsætter:

»Og så er vi jo nogle, der en gang imellem kommer ud i virkeligheden og ser, hvad der foregår på virksomhederne. Vores forudsigelser bygger på virkeligheden og ikke på, hvad Bent Greve kan se i en eller anden krystalkugle.«

Claus Jensen opfordrer til, at man også holder sig situationen her i 2017 for øje.

»Allerede nu er der mangel på faglærte på metal-området, hvilket gør, at virksomheder går glip af ordrer og vækst. Så vi behøver ikke nogen krystalkugle for at se, at der er en udfordring,« siger Claus Jensen.

Uddannelser skal redefineres

Bent Greve mener, at fremtidens udfordringer gør, at uddannelserne skal redefineres.

»Det bliver vigtigere og vigtigere, at folk får en tilstrækkelig bred grund-uddannelse.«

»Altså en tømrer skal i fremtiden også vide noget om andre fag - eksempelvis inden for maler- eller VVS-arbejde. Dertil it-kundskaber på et vist niveau. Og så skal han have gode muligheder for at bevæge sig rundt i uddannelses-systemet, så han let kan blive omskølet,« siger professoren.

'Overlevelsesheden' for en akademisk uddannelse er i mange tilfælde kun syv-otte år.

Bent Greve, professor ved Roskilde Universitet

Han slår med syvtommersøm fast, at uddannelser i dag hurtigt bliver forældet.

»Det her med at sige, at nu har man taget den og den uddannelse, og så behøver man ikke gå i skole mere, holder ikke nu og slet, slet ikke i fremtiden.«

»Jeg kan sagtens forestille mig, at det i fremtiden bliver sådan, at lønmodtagerne ikke bare får ret til efteruddannelse og kurser, men at det også bliver en pligt for dem,« siger Bent Greve, og fortsætter:

»Der skal tænkes nyt og bredere i uddannelses-systemet. Uddannelse skal tænkes om som noget, der skal kunne bygges oven på.«

»Jeg siger til de studerende, at de langt fra er færdige med at uddanne sig, når de har gået fem år på universitetet. De skal blive ved med at være nysgerrige og åbne over for ny viden og være indstillet på endnu mere uddannelse. En akademisk uddannelse er i mange tilfælde forældet efter syv-otte år.«

Ingen vej uden om uddannelse, uddannelse ...

Kurser og deciderede uddannelser til voksne i job bliver ifølge Bent Greve mere og mere vigtigt.

Netop efter- og videreuddannelse af voksne bliver det centrale emne, når fagbevægelse, arbejdsgivere og regeringen inden månedens udgang går i gang med en ny runde treparts-forhandlinger.

»Hvis vi skal have et inkluderende arbejdsmarked, skal der være en systematisk og grundig opkvalificering af alle. Jeg kan sagtens forestille mig, at det i fremtiden vil blive et ufravigeligt krav, hvis du beholder dit job, at du deltager. Altså hvis du ikke orker eller vil deltage i uddannelse, så ryger du ud,« siger Bent Greve.

Som et dansk eksempel på det, har portørerne på hospitalerne i Region Sjælland i øjeblikket en konflikt kørende. Omkring 20 portører er blevet pålagt at uddanne sig til service-assistenten, men det vil de ikke. Regionen truer nu med at fyre dem.

Metal-formand: Faglærte skal nok klare sig

Metal-formand Claus Jensen er ikke så bange for, at faglærte ikke kan stå distancen med deres uddannelser i fremtiden.

»Min søn er i lære som industritekniker. Her lærer han alt muligt om algoritmer og ingeniørberegninger. Han får en bred grunduddannelse at stå på,« siger Claus Jensen, og fortsætter:

»Det kan så godt være, at han om ti år skal lave noget helt andet end i de job, han nu kommer ud til som færdiguddannet industritekniker. Men jobbet om ti år vil også bygge på nogle af de skills (kompetencer, red.), som han får nu.«

Direktør Lars Andersen fra AE vurderer også, at erhvervsuddannelserne klæder eleverne godt på til fremtiden.

»Erhvervsuddannelserne har vist sig at være ret robuste i forhold til at give folk en ordentlig grunduddannelse. Eleverne får nogle faglige grundkompetencer, men de lærer så at sige også noget om at blive chauffører i eget liv og være parat til at omstille sig,« siger Lars Andersen.

Jurister og læger er også i farezonen

Bent Greve slår fast, at jurister, læger og andre højtuddannede ikke skal gå rundt og tro, at deres job er garanteret i fremtiden.

»Eksperter i USA har sat computere til ud fra bestemte kodeord at gennemse tidligere domme og andre materialer for at finde ud af, hvilken dom der skulle afsiges i bestemte sager. Den slags arbejde er normalt noget jurister udfører, og det tager en masse tid og koster en frygtelig masse penge for kunderne.«

»I et andet tilfælde vedrørende domme fra den Europæiske Menneskerettighedsdomstol afsagde en computer i 70 procent af sagerne den samme dom, som virkelighedens dommere gjorde. Og i resten var dommene måske mere retfærdige, fordi computeren ikke var følelsesmæssigt involveret. Jurister er ikke de eneste, som kan finde ud af at læse og søge information.«

Ro på nu – meget af det her er fremtidsmusik, som hverken er aktuelt i morgen eller i overmorgen.

Claus Jensen, formand for Dansk Metal

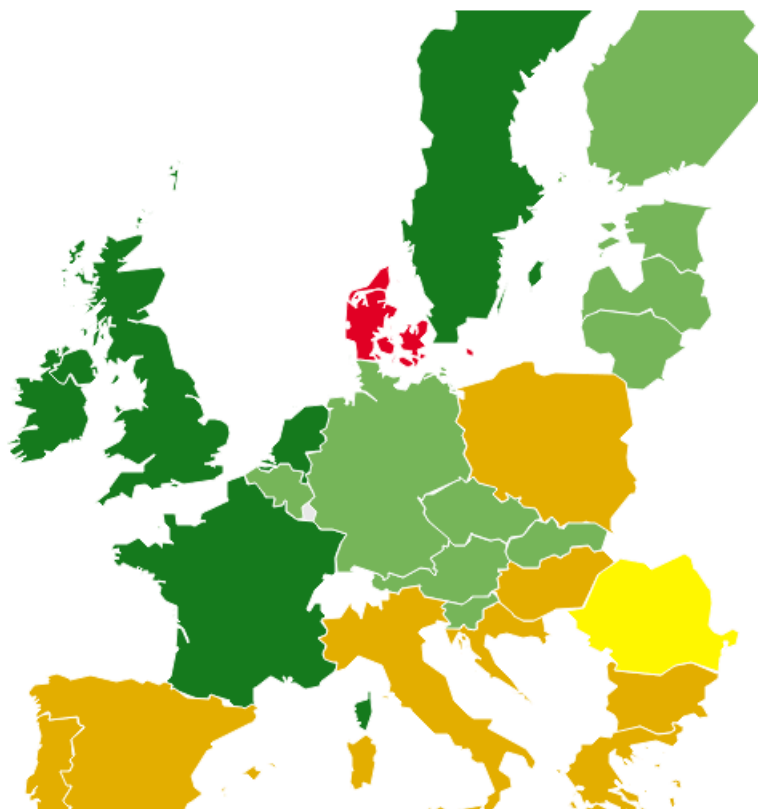
Set fra Claus Jensens skrivebord skal man tage alle de her forudsigelser om store konsekvenser af de teknologiske tigerspring med et gran salt.

»Alle mulige kloge åger i jakkesæt har rejst rundt i verden de seneste fem år og fået 100.000 dollar hver gang for at fortælle om alt det fantastiske, der kommer.«

»Mit budskab er bare: Ro på nu – meget af det her er fremtidsmusik, som hverken er aktuelt i morgen eller i overmorgen,« siger Claus Jensen.

HVERT ANDET JOB I DANMARK BLIVER RAMT AF **AUTOMATISERING**

Kortet viser, i hvor høj grad job i de enkelte EU-lande sandsynligvis vil blive ændret markant eller forsvinde på grund af automatisering i fremtiden. Klik på kortet og se andelen i procent for hvert enkelt land. Andelen for Danmark er 49,5 procent.

Rumænien er det land i EU, hvor den største andel af job formodes at forsvinde eller blive ændret markant som følge af automatisering (61,9 procent). Landet med den laveste andel af job, som står til at blive automatiseret, er Storbritannien (47,2 procent).

Kilde: Tænkertanken [Bruegel](#).

UGEBREVET **A4**

Copyright © 2017 | Ugebrevet A4

Islands Brygge 32D | 2300 København S | T: +45 27837130 | E: [Kontakt os](#)